

Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет філології
Кафедра загального та германського мовознавства
Кафедра слов'янських мов
Варшавський університет
Інститут україністики
Лабораторія контрастивного мовознавства

ПРОГРАМА

XV Міжнародної наукової конференції

“СЕМАНТИКА МОВИ І ТЕКСТУ”

in memoriam академіка Віталія Кононенка

12–13 грудня 2025 року

Івано-Франківськ, 2025

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова оргкомітету	Валентина ЯКУБІВ – ректор Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, доктор економічних наук, професор.
Заступники голови оргкомітету:	Сергій ШАРИН – проректор з науково-педагогічної роботи Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, доктор фізико-математичних наук, професор; Роман ГОЛОД – доктор філологічних наук, професор, декан Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Ірина КОНОНЕНКО – доктор філологічних наук, професор Варшавського університету; Олексій ВОРОБЕЦЬ – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри загального та германського мовознавства Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Наталія ЩЕРБІЙ – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри слов'янських мов Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника;
Члени оргкомітету:	Марта ПЕТРИШИН – кандидат філологічних наук, доцент кафедри загального та германського мовознавства Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Уляна ПАНЬКІВ – кандидат філологічних наук, доцент кафедри загального та германського мовознавства Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Ярослав МЕЛЬНИК – кандидат філологічних наук, професор кафедри загального та германського мовознавства Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Наталія МАГАС – кандидат філологічних наук, доцент кафедри загального та германського мовознавства Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Ірина ІЛІЙЧУК – доцент кафедри загального та германського мовознавства Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя

	Стефаника; Марія БЛАВИЧ – аспірантка, викладач Варшавського університету; Ольга ЛАЗАРОВИЧ – кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янських мов Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Дарія МИЦАН – кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янських мов Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Степан ХОРОБ – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Олександр СОЛЕЦЬКИЙ – доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Ольга ДЕРКАЧОВА – доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Тамара ТКАЧУК – кандидат філологічних наук, доцент кафедри світової літератури та порівняльного літературознавства Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Ірина СТЕЦЬКА – кандидат філологічних наук, асистент кафедри української літератури Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; Валерія КОРНУТА – асистент, аспірант кафедри загального та германського мовознавства Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

РЕГЛАМЕНТ

Доповідь – до 15 хв.

Виступ – до 10 хв.

12 грудня 2025 р.

Link зустрічі:

<https://us04web.zoom.us/j/5692917875?pwd=UU1scGpFSEo0OWZQb0dxRFBoYWVVLQT09>

Початок о 10:00 за київським часом.

Урочисте відкриття конференції. Привітання учасників та гостей.

ПАНЕЛЬНА ДИСКУСІЯ №1.

Модератор:

Олексій ВОРОБЕЦЬ (кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри загального та германського мовознавства)

Доктор філологічних наук, професор Ірина КОНОНЕНКО (Варшава)

Польсько-український фразеологічний словник: структура, семантика, еквівалентність

У доповіді розглянуто принципи будови "Великого польсько-українського фразеологічного словника з реєстром". Аналізується структура словникової статті, засади виділення заголовного слова, укладання реєстру. Важливими завданнями авторки у процесі підготовки словника був відбір вихідних фразеологічних одиниць, уточнення їхнього значення, виявлення варіантних компонентів фразеологізмів, добір українського еквівалента (або синонімічних еквівалентів).

Ключові слова: *фразеологія, лексикографія, семантика, словник.*

Доктор філологічних наук, професор Тетяна КОСМЕДА (Вінниця)

Афористичність наукового мовлення Віталія Івановича Кононенка

У статті розглянуто афористичність наукового мовлення Віталія Івановича Кононенка як важливу рису його індивідуального дослідницького стилю. Проаналізовано наукові тексти вченого з погляду поєднання глибини наукової думки, філософічності та образності висловлення. Показано, що афористичність постає не лише стилістичним прийомом, а й способом концептуалізації мовної дійсності, виявом авторського мислення та світогляду. Особливу увагу приділено ідеям тяглості мовної традиції, позитивного консерватизму, діахронно-синхронного бачення мови й інтеграції національно-культурних та загальнолінгвістичних смислів у науковому дискурсі В.І. Кононенка.

Ключові слова: *афористичність, наукове мовлення, ідіостиль, мовна картина світу.*

*Доктор філологічних наук, професор **Анатолій НЕЛЮБА** (Харків)*

Лексико-словотвірні інновації і семантична переорієнтація афіксів

В українській мові той чи той афікс має своє значення, відображене в багатьох похідних словах. Деякі афікси в силу різних мовних і позамовних причин змінюють рівень своєї продуктивності в напрямку її зменшення чи й зовсім втрачають таку. За означених обставин сам афікс, як і слова з подібною історією, переходить до мовного (у цьому разі афіксального) архіву. Проте за деяких лінгвально-соціальних обставин частина афіксів деархівується – їх повернуто до сучасної словотворчості, у результаті чого відбувається семантична переорієнтація самих афіксів і їхніх сполучальних можливостей. Як свідчать словники інновацій, до першого десятиліття 21 століття зазначені процеси і явища мали статус одиничних. Сьогодні такі афікси увиразнюють зросту продуктивність, виокреслену послідовність (хай і не завжди сувору) взаємодії з тими чи тими основами,.

У доповіді на зразках окремих афіксів особи за ознакою належності проаналізовано матеріал з огляду на його засоби і способи творення, його традиційні й інноваційні вияви у взаємодії мовних і позамовних чинників (основою стала картотека лексико-словотвірних 2022 – 2025??? років).

Ключові слова: афікс, лексико-словотвірні інновації, семантична переорієнтація, словотвірна лакуна, словотворчість, формант, твірна основа.

*Доктор філологічних наук, професор **Оксана ХАЛІМАН** (Полтава)*

Граматичні значення часу як засоби вираження оцінних значень

У сучасній українській мові граматичні значення часу демонструють у процесі функціонування значний потенціал як засоби вираження оцінки. Дослідження особливостей комунікативної взаємодії в типових ситуаціях міжособистісного спілкування, маркованих оцінною тональністю, дало змогу виявити механізми моделювання оцінки як вторинної функції системи часових форм, що ґрунтуються на екстралінгвальних чинниках. В основі моделювання оцінних граматичних ігрем – процеси транспозиції граматичних форм, що сприяє метафоризації граматичного значення, створення граматичних контрастів, цілеспрямоване варіювання форм та ін.

Ключові слова: Граматичне значення, час, оцінка, транспозиція, метафоризація

*Доктор філологічних наук, професор **Світлана ШУЛЯК** (Умань)*

Семантична структура текстів українських замовлянь

Досліджено сукупність значень та зв'язків між лексемами, що формують зміст замовляння. Зазначено, що семантична структура замовлянь відображає прагнення мовця вплинути на необхідні аспекти реальності.

Ключові слова: Семантична структура, текст, українські замовляння, значення, лексема.

*Кандидат філологічних наук, професор **Ярослав МЕЛЬНИК** (Івано-Франківськ)*

Дефіцит діалогу у контексті ерозії соціоментальних систем

У статті пропонується погляд на проблеми сучасного дискурсу та комунікативне моделювання з проєкцією на соціоментальні системи. Основні виклики у зазначеній галузі випливають із доміантних позицій соціальних мереж, інтернет-ресурсів, штучного інтелекту у сучасному інформаційному просторі, які позиціонуються як альтернатива живомовним комунікаціям і які стали беззаперечним трендом та ознакою нашого часу.

Діалог, який в засаді містить ключові механізми у конструюванні особистості та формуванні аналітичного мислення, генерує досвід світосприйняття (що є когнітивно-ментальним ядром особистості), викидається людиною-комунікантом зі своїх практик. Наявність такого дефіциту матиме руйнівні наслідки планетарного масштабу у близькій та подальшій перспективі. Загалом ця проблема вимагає фундаментального та системного дослідження. Про це авторитетно заявляють сучасні провідні фахівці не лише у галузях психології та дискурсології, а й філософи, культурологи, соціологи, лінгвісти, педагоги та представники інших галузей. Йдеться про проблеми ментального здоров'я як особистості, так і цивілізації загалом. З прикрістю хочеться додати, що сучасні дослідники ще не запропонували науково верифікованих методик вироблення імунітету проти цих деструктивних процесів. У статті здійснюється спроба систематизації проблем та окреслення ключових напрямків досліджень та програм безпосередніх дій з метою обрмити ключові та стратегічні напрямки досліджень та сформулювати основні програмні завдання для кожного з них.

Ключові слова: мова, мовлення, діалог, комунікація, ментальне здоров'я.

12 грудня 2025 р.
ПАНЕЛЬНА ДИСКУСІЯ № 2.

Початок о 13:00 за київським часом

Link зустрічі:

<https://us04web.zoom.us/j/8065821278?pwd=SIBYZHFnQVZWZk9QR3B5Tjc4QUxJZz09>

Модератор:

Наталія ЩЕРБІЙ (кандидат філологічних наук, доцент, завідувачка кафедри слов'янських мов)

Доктор філологічних наук, професор Ольга ДЕРКАЧОВА

Щоденниковий жанр у контексті Нового розстріляного відродження: досвід окупації (на матеріалі "Щоденника окупації В. Вакуленка-К)

У статті розглянуто щоденниковий жанр як особливу форму фіксації особистого та колективного досвіду окупації під час російсько-української війни. На матеріалі «Щоденника окупації» В. Вакуленка-К проаналізовано фактологічний та художній матеріал, їх синтез у зображенні реалій життя під час російської окупації. Простежено, як індивідуальне свідчення трансформується в документ епохи, у якому поєднано особистий досвід, колективну травму та національний спротив. Щоденник розглядається не лише як форма самовираження, а й як засіб збереження історичної пам'яті та культурної ідентичності в умовах окупаційної дійсності, коли дитячий письменник набуває нового досвіду та інших, нелітературних, практик.

Ключові слова: *Нове розстріляне відродження, щоденник, окупація, російсько-українська війна, пам'ять*

Кандидат філологічних наук, доцент Ірина ДЖОЧКА

Іменники «подвійного роду» в граматичній системі української мови

У статті досліджено іменники «подвійного роду» в контексті омонімічних родових форм у граматичній системі української мови. Обґрунтовано розмежування лексем «спільного роду», «потенційного роду» і «подвійного роду», які, хоч і мають спільну ознаку – здатність виражати різні граматичні значення роду омонімічною формою, однак відмінні семантико-стилістичними, словотвірними і синтаксичними параметрами. З'ясовано термінологічні розбіжності в трактуванні аналізованих класів слів. Підтверджено, що іменники «подвійного роду» (похідні найменування із суфіксами -ищ(е) та -иськ(о)) можуть реалізувати або два граматичні значення (жіночого і середнього), або експлікувати тільки грамему чоловічого чи жіночого роду, залежно від родової належності твірного іменника. Описано семантику, словотвірні особливості та стилістичне забарвлення слів, належних до цієї групи. Іменники «подвійного роду» експлікують у семантичній структурі лексеми відтінок збільшеності, є засобом вираження суб'єктивної оцінки

згрубілості, негативного ставлення мовця до відповідних реалій. Виявлено непослідовність у лексикографічному описі деяких із цих слів у різних словниках української мови (СУМ-11, СУМ-20). Звернено увагу на те, що граматичне трактування цих найменувань змінюється з часом, що є природним процесом розвитку граматичної системи мови.

Ключові слова: Граматична категорія роду, грамема, подвійний рід, семантика, омонімія, стилістично забарвлена лексика, експресивно-оцінне забарвлення, аугментатив, пейоратив.

Завідувачка кафедри слов'янських мов, кандидат філологічних наук, доцент,
Наталія ЩЕРБІЙ

Вплив війни в Україні на граматичні зміни у слов'янських мовах

У доповіді окреслено зміни у граматичній системі деяких слов'янських мов під впливом суспільно-політичних подій в Україні, зокрема російсько-української війни.

Проаналізовано, що найістотнішою зміною є конструкція на / в Україні/. Як прийнято вважати, прийменник "у (в)" вживається з назвою держав, а прийменник "на" в місцевому відмінку – лише з назвами, які є частиною якоїсь держави (на Львівщині, на Волині тощо). Форма "на Україні" вживалася і продовжує вживатися росіянами, щоб підкреслити колишнє поневолення нашої країни. У сучасній літературній українській мові вважається некоректним, хоча раніше часто використовувалося в офіційній та розмовній мові. Нині вживання цієї конструкції є предметом дискусій, у ході яких варіант «на Україні» протиставляється словосполученню «в Україні». Це пов'язано зі зміною мовної норми після здобуття Україною незалежності.

У слов'янських мовах, як-от польській, сербській, чеській, словацькій, словенській та російській, вживання прийменника «на» поряд з іменником «Україна» вважається нормативною формою як виняток із загальних правил (перед назвами більшості інших країн у них вживається прийменник «в»). Нині в цих мовах спостерігається тенденція поруч із варіантом «на Україні» використовувати «в Україні», зокрема: починаючи з 2014 року – в сербській мові — «у Украјини» / «и Украјини», у словенській мові — «v Ukraјini»; починаючи з 2022 року: в польській мові — «w Ukrainie» та в чеській мові — «v Ukraјině». Винятком залишається словацька мова, де й надалі єдино правильним вважається «na Ukraјinie».

Ключові слова: українська мова, слов'янські мови, конструкція на / в Україні, граматична семантика, війна

Кандидат філологічних наук, доцент Наталія ВІВЧАРИК

Ідейно-естетичні домінанти художнього світу Уляни Глинчак

У розвідці проаналізовано різножанровий доробок (вірші, оповідання, новели, які написані українською та англійською мовою, переклади) сучасної авторки-емігрантки, яка проживає у Канаді. Особливу увагу звернено на символічні деталі, прояви психологізму, колористику, яка передає внутрішній стан героїв.

Проілюстровано, що сучасні воєнні події розширюють підтексти і породжують нові контексти і паралелі. Закцентовано, що у художніх творах Уляни Глинчак здебільшого присутня домінуюча деталь, яка веде читача крізь усі сюжетні перипетії, щоб відкрити несподіваний ракурс, стати поворотним моментом або фінальною точкою. Саме неочікувані повороти надають малій прозі Уляни Глинчак новелістичного звучання. Проілюстровано, що пуант у творах Уляни Глинчак часто переноситься у внутрішній сюжет твору, читач стає певною мірою «співучасником», адже письменниця може залишити сюжет відкритим заради того, щоб читач долучився до процесу творення, запропонував власні можливі «розв'язки» і кінцівки, які базуються на його досвіді і відчуттях.

Ключові слова: *Художня деталь, творчість, сюжет, новела, колористика, характер, психологізм, розв'язка.*

Доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри української мови
Марія БРУС

Історія української мови в сучасних баченнях та інтерпретаціях

Одним із актуальним у сучасному мовознавстві є використання історичного підходу до вивчення лінгвальних явищ. Особливо це стало відчутним на сучасному етапі, коли необхідним є дослідження як специфічних українських явищ, їхньої давнини, так і відмінних від інших слов'янських і неслов'янських мов. Ця потреба викликана прагненнями реабілітувати історію української мови, встановити достовірне місце української мови серед інших мов світу та зберегти її як самобутню національну мову.

Ключові слова: *історія української мови, походження мови, дописемний і писемний періоди, діахронія та синхронія*

Кандидат філологічних наук, доцент Валентина ГРЕЩУК

Повтор і полісиндетон у новелах Стефаника: стилістичний аспект

У статті проаналізовано особливості вживання повтору та полісиндетону в художніх текстах Василя Стефаника, розглянуто їхню роль у створенні експресії й емоційної напруги тексту. Основну увагу зосереджено на стилістичних засобах повтору та полісиндетону, які виступають важливими компонентами художньої манери новеліста. У цій студії закцентовано увагу на тому, що повтор і полісиндетон сприяють глибшому розкриттю психологічного стану персонажів і ширше розкривають світогляд самого письменника.

З'ясовано, що Василь Стефаник через повтори слів і словосполучень, які яскраво увиразнюють найрізноманітніші життєві моменти персонажів художніх текстів, майстерно відображає усне розмовно-побутове мовлення.

Доктор філологічних наук, доцент, Марія ФЕДУНЬ

Семантика мови та тексту: краєзнавчий аспект (з досвіду проведення першої обласної учнівської конференції)

Йдеться про першу в Івано-Франківській області учнівську науково-практичну конференцію, присвячену 90-річчю від дня народження професорки-славістки Жанни Соколовської. Серед інших напрямків було охоплено тему "Визначні постаті українського мовознавства, їх внесок у розвиток освіти, науки та культури Прикарпаття". Аналізувалися твори місцевих письменників. У нашому виступі велася мова про мовостиль травелога Олени Кисілевської "Швайцарія".

Ключові слова: Семантика, краєзнавство, мова, текст, конференція, наука.

Кандидат філологічних наук, доцент Світлана КОБУТА

«Memory Police» Йоко Огави в контексті антиутопічного дискурсу

Робота вивчає літературні риси «Memory Police» Йоко Огави в контексті антиутопічного дискурсу, розглядаючи особливості дуальної композиції твору та його основної тематики в непрямому діалозі з іншими письменниками. Антиутопія виокремлює теми втрати, пам'яті та зв'язку людини з минулим, що дає змогу вивчати твір в порівнянні із творчістю Джорджа Орвела та його сучасників, досліджуючи можливість існування генетичних зв'язків.

Ключові слова: антиутопія, компаративний аспект, діахронія, генетичні зв'язки, Йоко Огава, пам'ять, свобода

Кандидат філологічних наук, доцент Ольга ЛАЗАРОВИЧ

Семантика лексем на позначення жіночої особи в українській і польській мовах

У дослідженні у порівняльному аспекті розглянуто семантичну структуру лексем 'дівчина', 'жінка', 'баба' / 'dziewczyna', 'kobieta', 'babcia' в українській і польській мовах. Когнітивна парадигма є однією з перспективних ланок та напрямків лінгвістичної науки сьогодення. Досліджуючи мовні явища, не можна не помітити впливу позамовної дійсності на семантичну структуру слова, яка через посередництво колективної етнічної свідомості впливає на мову, моделюючи способи осмислення етносом реального світу в певній сітці „матеріальних координат“. Виростаючи з навколишньої дійсності, відштовхуючись від неї, лінгвокультурний факт стає етнічно зумовленою суб'єктивною формою представлення реального світу. Зрештою, йдеться про національні інтелектуально-оцінні концепти. Вони належать до тієї частини національно-мовних картин світу, яка виступає носієм і виразником етнічно зумовлених нюансів світосприйняття, світоосмислення та світооцінки.

Ключові слова: лексема, концептуальні ознаки, концептосфера, концептосистема, лексико-семантична структура, порівняльний аналіз.

Кандидат філологічних наук, доцент Дарія МИЦАН

Назви свійських птахів у складі фразеологізмів української та польської мов

У статті проаналізовано фразеологічні одиниці української та польської мов, до складу яких входять назви свійських птахів. Дослідження спрямоване на

виявлення семантичних, образно-асоціативних і оцінних особливостей таких фразеологізмів, а також на з'ясування спільних і відмінних рис їхнього функціонування в обох мовах. Увагу зосереджено на лінгвокультурній зумовленості фразеологічних образів, що відображають традиційні уявлення, стереотипи та елементи національної мовної картини світу українського й польського народів.

Ключові слова: фразеологізми, назви свійських птахів, українська мова, польська мова, лінгвокультурологія.

Кандидат філологічних наук, доцент Олена ПЕЛЕХАТА

Особливості функціонування ставлення до вибору мови як визначник мовної самоідентифікації особи в умовах українсько-польського пограниччя

У статті проаналізовано причини виникнення різних типів ставлення до вибору польської чи української мови в щоденній комунікації осіб, які декларують польське походження та проживають в умовах українсько-польського пограниччя. Описано формування функцій зазначених типів ставлення представників різних поколінь до вибору мови. Аналіз емпіричного матеріалу проведено за допомогою методу мовної біографії.

Ключові слова: ставлення до мови, мовна самоідентифікація, українсько-польське пограниччя, українська мова, польська мова.

Кандидат філологічних наук, доцент Оксана КОРПАЛО

Синтаксичний статус називного уявлення і називного теми

У статті аналізуються синтаксичні конструкції, відомі як називний уявлення та називний теми. Досліджується функціональна різниця між ними, інтонаційні та пунктуаційні особливості. Виявлено динаміку стилістичного використання.

Ключові слова: Сегментація, називний явлення, називний теми, інтонація, пунктуація.

Асистент Мар'яна БАНЕВИЧ

THE CONCEPT AND PARAMETERIZATION OF ECOLINGUISTIC MODEL

The article explores the concept of the ecolinguistic model and its key parameters in the context of contemporary political discourse. The study also depicts language as a means of modelling social, cultural and ecological reality in English language political discourse. Ecolinguistics, as an interdisciplinary field, offers insights into how language influences ecological and social systems by constructing stories that shape collective values, ideologies, and political identities.

The aim of the study is to analyze the parameters of the ecolinguistic model and demonstrate their role in shaping ideological content and political communication strategies. The author contributes by systematizing theoretical foundations of ecolinguistic modeling, identifying the main parameters such as metaphorical

structuring, ideological narrativity, appraisal, inclusivity and exclusivity, interpretation of reality, and discursive positioning of 'the other'. The novelty of the research lies in its comprehensive framework for analyzing political speeches of American and British leaders, highlighting differences in linguistic choices, framing, and metaphorical modeling.

The practical value is seen in the applicability of the ecolinguistic model to understanding strategies of persuasion, ideological influence, and the construction of social reality in political discourse.

The findings indicate that metaphorical structuring is the most frequent parameter, followed by evaluative language and inclusivity strategies, reflecting cultural and ideological specifics of the speakers.

The results highlight how language reflects and shapes social values and ideologies. These insights improve our understanding of political communication and provide methodological tools for ecolinguistic discourse analysis.

Ключові слова: *ecolinguistics, ecolinguistic model, political discourse, metaphorical structuring, ideological narrativity, discourse analysis.*

Учитель Надія ГЕРИШ

Анафоричний ресурс зворотного займенника "себе"

У статті розглянуто функції займенника у творенні текстів, що значною мірою сформувало теорію референції, поняття кореферентності як референтом чи денотативною тотожністю. Зворотні займенники - одне зі складних семантичних явищ, що виявляє свою природу у синтаксичних конструкціях з двокомпонентною моделлю анафоричних відношень.

Ключові слова: *анафоричні відношення, зворотний займенник себе, антецедент, кореферентність, рефлексивна анафора.*

Здобувачка 2 року ОР магістр ОП «Польська мова і література, англійська мова, переклад» Таміла МИХАЙЛЕНКО

Мілітарні лексико-фразеологічні одиниці у сучасному політичному дискурсі (порівняльний аспект)

У дослідженні теоретично обґрунтовано мілітарні лексико-фразеологічні одиниці як лінгвокогнітивний феномен у політичному дискурсі. Актуальність теми дослідження зумовлена кількома ключовими чинниками сучасного лінгвістичного та геополітичного контексту, зокрема повномасштабне російське вторгнення в Україну з 24 лютого 2022 року спричинило безпрецедентну мілітаризацію політичного дискурсу не лише в Україні, а й у сусідніх країнах, зокрема Польщі, яка стала головним логістичним, політичним і медійним хабом підтримки Києва. У польських політичних текстах спостерігається масове вживання мілітарних термінів (*wojna hybrydowa, operacja specjalna, mobilizacja*) та фразеологізмів (*strzelać z biodra, wziąć na celownik*) у переносному значенні для опису внутрішньої політики, виборів чи економічних рішень.

Процес детермінологізації мілітарної лексики – перехід від спеціалізованого до загальноживаного значення – набув системного характеру: терміни втрачають фаховість і стають інструментами ідеологічного впливу. Наприклад, польське *front* у політичному контексті позначає не лише лінію бойового зіткнення, а й опозицію владі (*front antyrządowy*). Війна породила неофразеологічні одиниці воєнного часу, що швидко кристалізуються в мовленні: пол. *wojna na wyniszczenie*, укр. *війна на виснаження*, англ. *war of attrition*. Такі утворення потребують негайного лінгвістичного опису, оскільки відображають когнітивні зсуви в суспільній свідомості.

У контексті європейської інтеграції України та активної участі Польщі в НАТО виникає практична потреба в адекватному перекладі мілітарних фразеологізмів. Неправильне тлумачення (наприклад, пол. *rójść na całość* як «*іти ва-банк*» замість «атакувати всіма силами») може призвести до дипломатичних непорозумінь.

У дослідженні сформульовано висновок про ключову роль мілітарної семантики у процесах політичної комунікації, зокрема про її здатність моделювати образи ворога, конструювати ідеологічні рамки та впливати на емоційно-психологічний стан суспільства.

Здобувач 2 року ОР магістр ОП «Польська мова і література, англійська мова, переклад» Владислав ЛИСИЙ

Переклад англomовних фільмонімів: порівняльний аспект

Дослідження перекладу англomовних фільмонімів українською та польською мовами засвідчило, що процес адаптації назв фільмів є складним і багатофакторним явищем, яке інтегрує лінгвістичні, культурологічні та маркетингові аспекти, оскільки назва фільму формує перше враження глядачів та значною мірою впливає на їхню мотивацію до перегляду, а переклад виходить за межі буквального відтворення й перетворюється на інструмент міжкультурної комунікації, що враховує культурні референції, асоціації та очікування аудиторії.

Аналіз практики локалізації фільмонімів показав, що українські та польські локалізатори застосовують різні стратегії залежно від жанрової приналежності, стилістики та рівня міжнародної впізнаваності фільму. В українському кінопрокаті переважає тенденція до транскрибування або транслітерації оригінальних назв із частковою адаптацією змісту, що зумовлено історичною мовною політикою, розвитком дубляжу та впливом глобалізації. Натомість у польській мові поширеною є практика креативної адаптації назв відповідно до локального культурного контексту, що робить назви більш зрозумілими та емоційно близькими глядачам.

Проведений аналіз виявив, що описовий переклад, культурна адаптація, створення неологізмів та запозичення відіграють ключову роль у процесі локалізації назв фільмів. Польські перекладачі частіше використовують адаптацію та створення нових назв із метою посилення емоційного ефекту та маркетингової привабливості стрічки, тоді як український кінопрокат тяжіє до

збереження оригінальної фонетичної форми. Водночас посилення впливу англомовних медіа на локальні ринки сприяє тенденції до транслітерування назв без змін, особливо у випадку міжнародних франшиз.

Таким чином, переклад фільмонімів є не лише мовним завданням, а й важливим елементом маркетингової стратегії кінодистриб'юторів. Вдало локалізована назва сприяє кращому сприйняттю фільму аудиторією, підвищує його касові збори та формує культурний діалог між країнами. Вибір конкретної стратегії локалізації визначається комплексом лінгвістичних, соціокультурних та комерційних чинників, що робить процес перекладу динамічним і контекстозалежним, здатним адаптуватися до постійних змін у світовій кіноіндустрії та культурних уподобаннях глядачів.

12 грудня 2025 р.
ПАНЕЛЬНА ДИСКУСІЯ № 3.

Початок о 13:00 за київським часом

Link зустрічі:

<https://us04web.zoom.us/j/5692917875?pwd=UU1scGpFSEo0OWZQb0dxRFB0YWVLT09>

Модератор:

Олексій ВОРОБЕЦЬ (кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри загального та германського мовознавства)

Доктор філологічних наук, професор Роман ГОЛОД

Автологічна лексика як засіб образотворення в діаріуші про війну Галини Крук

Досліджується автологічна лексика як один із провідних засобів образотворення в діаріуші про війну Галини Крук. Проаналізовано специфіку функціонування автологічних слів у художньо-документальному тексті, їхню роль у відтворенні воєнної реальності, емоційно-психологічного стану автора та формуванні експресивності висловлення. Увагу зосереджено на взаємодії прямого значення слова з контекстуальними смислами, що сприяє створенню ефекту достовірності, напруженості й внутрішньої драматичності тексту.

Ключові слова: автологічна лексика, образотворення, діаріуш, воєнний дискурс, ідіостиль Галини Крук.

Доктор філологічних наук, професор Степан ХОРОБ

«Проглас» Дмитра Павличка в науковій інтерпретації проф. Віталія Кононенка

У статті здійснено аналіз наукової інтерпретації поезії «Проглас» Дмитра Павличка, запропонованої професором Віталієм Івановичем Кононенком. Увагу зосереджено на особливостях лінгвостилістичного та семантико-філософського прочитання тексту, крізь призму якого поетичний твір постає як багатовимірний феномен мовної, культурної та національної свідомості. Показано, що інтерпретація В.І. Кононенка ґрунтується на глибинному осмисленні слова як носія духовного досвіду, історичної пам'яті та ціннісних орієнтирів, а також на поєднанні художнього, символічного й концептуального рівнів аналізу.

Ключові слова: наукова інтерпретація, поетичний текст, лінгвостилістичний аналіз, мовна картина світу.

Доктор філологічних наук, професор Олександр СОЛЕЦЬКИЙ

Тілесна іконотропія у текстах Григорія Сковороди

Тілесна «іконотропія» є давнім культурним кодом, феноменом, медіатором і ретранслятором позначення різнотипних сенсів. У текстах Григорія Сковороди

вона має особливе увиразнення та конструктивну функціональність, що констатується у емблематичній схематичності. У дослідженні використано систему з герменевтичного, структурального, феноменологічного методів. Автор опирається на наукову методичку семіотики, психоаналізу, використовує методологію літературознавчої когнітивістики.

Ключові слова: Іконотропія, тіло, соматичний, емблематика, семантика.

Кандидат філологічних наук, доцент Мар'яна КОВБАНЮК, асистент Леся ФЕНЮК

ЛІНГВАЛЬНІ АСПЕКТИ ЧОЛОВІЧОГО МОВЛЕННЯ У ФРАНЦУЗЬКОМУ РОМАНІ ДАВІДА ФОЕНКІНОСА «VERS LA BEAUTÉ»

Увиразнено особливості чоловічого мовлення на матеріалі французького роману Давіда Фоенкіноса «*Vers la beauté*». Чоловічі комунікативні стратегії, стиль, тональність, манера спілкування вибудовуються під впливом низки чинників – від психофізіологічних особливостей до гендерних, соціальних, національних, культурних, професійних, політичних та інших статусів мовця. Теоретичні засади вивчення чоловічого мовлення прищеплюють йому набір характерних ознак, зокрема чоловікам приписують раціональність, стриманість, схильність до монологічності, лаконічність, домінування в діалозі, активне використання професійної та сленгової лексики, мінімізацію стилістичного забарвлення та емоційних відтінків. Такі постулати чоловічої комунікації не можна вважати усталеними, адже вони змінюються під впливом соціальних обставин, виховання та оточення, редукуються або, навпаки, посилюються у мовленнєвій поведінці. Ізоморфізм чоловічого мовлення в романі «*Vers la beauté*» охоплює етап домінантної мовленнєвої активності; етап врівноваженості; етап напруження, які формуються під впливом особистісного та соціально-професійного оточення персонажа-чоловіка упродовж сюжетної лінії. До гендерних аспектів чоловічої комунікації у романі зараховано прагматичність, домінантно-стверджувальну мету висловлювання, риторичність, а також тенденцію до окличності у вияві психо-емоційних станів. Ключовим аспектом змалюваної у французькому романі Давіда Фоенкіноса «*Vers la beauté*» чоловічої комунікації стає її етапність, багатоплановість комунікативної манери та подекуди емфатичність, що дало змогу окреслити чоловічий комунікативний типаж і визначити перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: чоловіче мовлення, маркер, гендер, маскулінність

Кандидат філологічних наук, доцент Іванна СТРУК

Синкретизм вербальної та невербальної поведінки персонажів під час залицяння в драматичному дискурсі буковинських письменників

У драматичному дискурсі буковинських письменників другої половини XIX – початку XX століття процес залицяння постає не лише як сюжетний елемент, але і як етнокультурна комунікативна практика. Вербальні та

невербальні засоби персонажів утворюють синкретичні комплекси, що виформовують національні моделі спілкування та кодують інтимний підтекст.

Вербальну поведінку героїв у сценах залицяння реалізують лагідні звертання, риторичні питання та вигуки (створюють емоційне напруження), фатичні формули та пісенні фрагменти (виконують роль завуальованого освідчення). Невербальні елементи залицяння у творах буковинських драматургів репрезентують ремарки, які омовлюють тактильні, візуальні, проксемічні та просодичні засоби комунікації.

Синкретизм вербальної та невербальної поведінки героїв у сценах залицяння постає як домінантна риса драматичного дискурсу буковинських письменників. Він формує багатовимірний комунікативний простір, у якому слово завжди підкріплюють жест, погляд, інтонація чи дотик. Це не лише відтворює живу етнокультурну модель спілкування, а й надає драматичним творам естетичної та емоційної виразності.

Ключові слова: драматичний дискурс, вербальна комунікація, невербальна поведінка, залицяння, кінесика, проксеміка, просодика.

Кандидат філологічних наук, доцент Марта ПЕТРИШИН

Національно-культурні особливості зооніма *собака* в латинських та українських пареміях

Паремії з компонентом-зоонімом *canis* / собака відображають багатовікові спостереження за поведінкою, зовнішністю та роллю цієї тварини в житті людини. Порівняльний аналіз латинських та українських прислів'їв дозволив виявити як універсальні риси образу собаки, так і національно специфічні конотації, зумовлені культурно-історичним контекстом і менталітетом носіїв мови. Образ тварини в пареміях слугує засобом метафоричного відображення фізичних якостей, характеру, емоцій та поведінки людини. Встановлено, що зоонім *canis*/собака в лінгвокультурах давніх римлян та українців має антропоцентричну амбівалентну конотацію, тобто, залежно від ситуації та намірів мовця може вживатися як в негативному, так і позитивному значенні та позначати протилежні риси характеру людини. У паремійній спадщині римського та українського народів собака має здебільшого пейоративну конотацію і виступає символом агресивності, злості, ворожості, егоїзму, жадібності, хитрості, нещирості, облесливості, марнослів'я, боягузтва, байдужості, невдячності, що зумовлено його подвійною природою: з одного боку – це приручена тварина, а з іншого – потенційно небезпечна, хижа й агресивна істота, в якій можуть прокинутися дикі інстинкти. Серед позитивних конотацій образу собаки в мовній свідомості римлян і українців виділяємо наполегливість, вірність, мудрість. Відмінності в семантиці зооніма в римській та українській мовних картинах світу є наслідком різних культурних традицій, історичного контексту та ментальних установок кожного народу.

Ключові слова: зоонім, собака, конотація, лінгвокультура, прислів'я, приказки.

Кандидат філологічних наук, доцент Тамара ТКАЧУК

Stanisławów Franciszka Karpińskiego: kulturowe i literackie oblicze miasta za czasów życia poety

Referat jest poświęcony analizie literackiego obrazu Stanisławowa, dzisiejszego Iwano-Frankiwska, w twórczości Franciszka Karpińskiego, jednego z najważniejszych przedstawicieli polskiego sentymentalizmu. Stanisławów, miasto o bogatej historii i wielokulturowym dziedzictwie, odgrywa w jego dziełach rolę nie tylko tła, ale również symbolu i inspiracji dla refleksji nad ludzkim losem, naturą i kulturą. Przyjrzymy się, jak Karpiński kreuje literackie oblicze miasta, jakie motywy związane ze Stanisławowem przewijają się w jego poezji i prozie, oraz jakie znaczenie kulturowe można przypisać tym przedstawieniom. Poeta, tworząc literacki obraz Stanisławowa, nadał miastu wymiar ponadczasowy. W jego utworach Stanisławów staje się symbolem harmonii, wielokulturowości i refleksji nad ludzkim losem. Analiza jego twórczości pozwala czytelnikom lepiej zrozumieć nie tylko estetykę sentymentalizmu, ale również kulturowe znaczenie miast pogranicza w literaturze polskiej XVIII wieku.

Słowa kluczowe: Franciszek Karpiński, sentymentalizm, Stanisławów, pogranicze.

Доцент кафедри загального та германського мовознавства, Ірина ІЛІЙЧУК

Фонетична система китайської мови та її роль у формуванні комунікативної компетентності

Фонетична система китайської мови посідає центральне місце у структурі мовної компетентності, адже саме правильна вимова забезпечує точність і зрозумілість комунікації. Унікальність китайської фонетики зумовлена тональністю, силлабічною структурою та особливостями артикуляції приголосних і голосних. Кожен склад поєднує початкову й кінцеву частину, утворюючи гармонійну систему, у якій зміна тону може повністю змінити зміст висловлювання.

У роботі розглядаються:

- основні принципи побудови китайської фонетичної системи;
- функціональна роль тонів у смисловій диференціації слів;
- специфіка вимови та інтонації в сучасній китайській мові;
- значення фонетичного тренування для розвитку природного мовлення.

Наголошується, що формування фонетичної культури є необхідною умовою комунікативної компетентності, адже фонетика не лише служить технічною основою мовлення, а й відображає національно-культурну специфіку китайської мови.

Ключові слова: китайська мова, фонетика, тон, артикуляція, інтонація, комунікативна компетентність.

Кандидат філологічних наук, доцент Наталія МАГАС

Граматичні засоби передачі ірреальності: модальні дієслова та перфектні інфінітиви в англійській мові

*У доповіді описуються особливості вираження ірреальності в англійській мові за допомогою модальних дієслів у поєднанні з перфектними інфінітивами. Проаналізовано семантичні та граматичні механізми, що дозволяють передавати нереальні, гіпотетичні або контрфактичні ситуації, зокрема у структурах типу *could have done, might have been, should have said* тощо. Окрему увагу приділено відмінностям між модальними дієсловами, які виражають епістемічну ірреальність (припущення щодо минулого), та тими, що позначають деонтичну ірреальність (нездійснені обов'язки чи можливості).*

Ключові слова: ірреальність, модальні дієслова, перфектний інфінітив, епістемічна модальність, деонтична модальність.

Кандидат філологічних наук, доцент Уляна ПАНЬКІВ

Взаємодія мов: латинські запозичення в українській лексиці.

Сучасний стан мови – це наслідок її довготривалого розвитку під впливом різноманітних зовнішніх і внутрішніх чинників. Одним із них був потужний вплив античної культури та класичних (латинської та давньогрецької) мов на формування європейської цивілізації. Засвоєння латинських лексем українцями відбувалося протягом кількох століть у результаті переймання культурних зразків, суспільно-політичних моделей як необхідність у номінації чужих реалій.

Ключові слова: запозичення, лексика, міжмовна взаємодія, лексичні запозичення.

Кандидат філологічних наук, доцент Олексій ВОРОБЕЦЬ

Семантичний вимір наукового ідіостилю академіка Віталія Кононенка

У статті проаналізовано семантичний вимір наукового ідіостилю академіка Віталія Івановича Кононенка як визначальний чинник його лінгвістичної концепції та дослідницької методології. Увагу зосереджено на особливостях смислотворення в наукових текстах ученого, зокрема на поєднанні теоретичної глибини, філософичності й образності наукового слова. Показано, що семантика в працях В.І. Кононенка постає не лише об'єктом аналізу, а й інструментом пізнання мови, засобом концептуалізації мовної дійсності та вираження національно-культурних смислів. Обґрунтовано, що індивідуальний науковий стиль ученого характеризується інтеграцією діахронного й синхронного підходів, опертям на традицію та водночас відкритістю до сучасних методологічних парадигм, що формує цілісне бачення мови як феномена мислення й культури.

Ключові слова: семантика, науковий ідіостиль, смислотворення, мовна картина світу.

Старший викладач, Алла ШУГАЙ

Critical Discourse Analysis and Power Relations: Media Narratives of the War in Ukraine

Critical Discourse Analysis and Power Relations: Media and Political Narratives of the War in Ukraine

Discourse is a central arena in which power is exercised, contested, and legitimised. This paper applies Critical Discourse Analysis (CDA) to investigate how international media and political leaders construct narratives of the ongoing Russian war against Ukraine. Building on Fairclough's (1995) and van Dijk's (2008) theoretical insights, the study examines five representative texts: Reuters, BBC News, Fox News, Axios, and a speech by President Volodymyr Zelensky to the U.S. Congress.

The analysis demonstrates that each discourse foregrounds distinct dimensions of the war, thereby shaping perceptions of legitimacy and agency. Reuters reporting emphasises Ukraine's military resilience through the quantification of territorial gains. BBC News highlights humanitarian suffering and frames Russian attacks as deliberate violations of civilian life. Fox News interprets the conflict as psychological warfare, mediated through expert commentary. Axios extends the battlefield into the digital sphere, reporting on AI-powered disinformation campaigns designed to undermine trust in Ukraine's government. Zelensky, by contrast, redefines U.S. aid as an "investment" in democracy and global security, reframing Ukraine as a responsible partner rather than a dependent recipient.

These findings illustrate that discourse is not a neutral reflection of reality but a powerful force influencing international solidarity, policy decisions, and democratic resilience. The Ukrainian case shows that war is fought not only through weapons but also through words: the battle over meaning, legitimacy, and truth is central to shaping global responses. The study argues that CDA provides essential tools for understanding such dynamics, making discourseology indispensable for analysing contemporary conflicts.

Keywords: critical discourse analysis, discourse and power, media framing, language of conflict, political speech, disinformation, international media.

Старший викладач, Оксана ХАРЧЕНКО (співавтор)

Critical Discourse Analysis and Power Relations: Media and Political Narratives of the War in Ukraine

Critical Discourse Analysis and Power Relations: Media and Political Narratives of the War in Ukraine

Discourse is a central arena in which power is exercised, contested, and legitimised. This paper applies Critical Discourse Analysis (CDA) to investigate how international media and political leaders construct narratives of the ongoing Russian war against Ukraine. Building on Fairclough's (1995) and van Dijk's (2008) theoretical insights, the study examines five representative texts: Reuters, BBC News, Fox News, Axios, and a speech by President Volodymyr Zelensky to the U.S. Congress.

The analysis demonstrates that each discourse foregrounds distinct dimensions of the war, thereby shaping perceptions of legitimacy and agency. Reuters reporting emphasises Ukraine's military resilience through the quantification of territorial gains. BBC News highlights humanitarian suffering and frames Russian attacks as deliberate violations of civilian life. Fox News interprets the conflict as psychological warfare, mediated through expert commentary. Axios extends the battlefield into the digital sphere, reporting on AI-powered disinformation campaigns designed to undermine trust in Ukraine's government. Zelensky, by contrast, redefines U.S. aid as an "investment" in democracy and global security, reframing Ukraine as a responsible partner rather than a dependent recipient.

These findings illustrate that discourse is not a neutral reflection of reality but a powerful force influencing international solidarity, policy decisions, and democratic resilience. The Ukrainian case shows that war is fought not only through weapons but also through words: the battle over meaning, legitimacy, and truth is central to shaping global responses. The study argues that CDA provides essential tools for understanding such dynamics, making discourseology indispensable for analysing contemporary conflicts.

Keywords: critical discourse analysis, discourse and power, media framing, language of conflict, political speech, disinformation, international media.

Старший викладач, Ганна НОВІКОВА (співавтор)

Critical Discourse Analysis and Power Relations: Media and Political Narratives of the War in Ukraine

Critical Discourse Analysis and Power Relations: Media and Political Narratives of the War in Ukraine

Discourse is a central arena in which power is exercised, contested, and legitimised. This paper applies Critical Discourse Analysis (CDA) to investigate how international media and political leaders construct narratives of the ongoing Russian war against Ukraine. Building on Fairclough's (1995) and van Dijk's (2008) theoretical insights, the study examines five representative texts: Reuters, BBC News, Fox News, Axios, and a speech by President Volodymyr Zelensky to the U.S. Congress.

The analysis demonstrates that each discourse foregrounds distinct dimensions of the war, thereby shaping perceptions of legitimacy and agency. Reuters reporting emphasises Ukraine's military resilience through the quantification of territorial gains. BBC News highlights humanitarian suffering and frames Russian attacks as deliberate violations of civilian life. Fox News interprets the conflict as psychological warfare, mediated through expert commentary. Axios extends the battlefield into the digital sphere, reporting on AI-powered disinformation campaigns designed to undermine trust in Ukraine's government. Zelensky, by contrast, redefines U.S. aid as an "investment" in democracy and global security, reframing Ukraine as a responsible partner rather than a dependent recipient.

These findings illustrate that discourse is not a neutral reflection of reality but a powerful force influencing international solidarity, policy decisions, and democratic

resilience. The Ukrainian case shows that war is fought not only through weapons but also through words: the battle over meaning, legitimacy, and truth is central to shaping global responses. The study argues that CDA provides essential tools for understanding such dynamics, making discourseology indispensable for analysing contemporary conflicts.

Keywords: critical discourse analysis, discourse and power, media framing, language of conflict, political speech, disinformation, international media.

Кандидат філологічних наук, доцент Любов ПЕНА

Ціннісне ставлення до мови як пріоритет мовного виховання

Наголошено на тому, що мова є не звичайним засобом спілкування, інструментом передачі інформації одне одному; мова – це щось значно важливіше, значно глибинніше, адже в ній відображено як зовнішні обставини життя певної спільноти (нації), так і її внутрішні особливості. Тому необхідно не просто вивчати мову з погляду її норм (орфографічних, орфоенічних, лексичних, морфологічних, синтаксичних та ін.), а виховувати ставлення до мови як до цінності.

Ключові слова: мовна особистість, мовна свідомість, мова як цінність, мовне навчання, мовне виховання.

Кандидат філологічних наук, асистент Ірина СТЕЦЬКА

Український детектив у контексті світової жанрової парадигми: проблема реценції

У статті досліджено становлення та специфіку українського детективу в контексті світової жанрової парадигми, зокрема особливості його читацького сприйняття та інтерпретації. Проаналізовано, як традиційні ознаки детективного жанру - таємничість, побудова сюжету навколо злочину, логічна робота нишпорки, атмосфера напруженого очікування та загальна гостросюжетність - трансформуються в українській літературі відповідно до національних культурних і соціальних реалій. Окрему увагу приділено проблемі реценції: як український детектив сприймається на тлі світових зразків, які елементи сприяють його впізнаваності, а які - навпаки - ускладнюють інтеграцію в глобальний контекст. Встановлено, що український детектив вибудовує власну модель жанру, у якій поєднано традиційні канони та локальну культурну ідентичність.

Ключові слова: детективний жанр, таємничість, злочин, нишпорка, напружене очікування, гостросюжетність.

Асистент кафедри слов'янських мов, аспірант кафедри української літератури, Галина ВАСИЛЬКІВ

Символіка та семантика тілесного в сучасній жіночій прозі

Стаття присвячена аналізу символіки та семантики жіночого тіла в сучасному феміністичному дискурсі. Досліджуються художні стратегії поетичної іконотропізації тілесності як носія індивідуальної та колективної

пам'яті, досвіду травми й емансипації. У центрі уваги – взаємодія тілесного та екзистенційного вимірів, що проявляється у специфічних нарративних практиках сучасних письменниць. Окремий акцент зроблено на інтерпретації тілесності як культурного коду, крізь який артикулюються гендерні дискусії та відображаються соціокультурні процеси сучасності.

Ключові слова: іконотропізм, тілесність, феміністичний дискурс, символіка, семантика, гендерні студії

Асистент, аспірант Ольга МАЗУР

Класифікація засобів когезії та їх переклад англійською мовою (на матеріалі текстів українських постмодерністів)

Текст – це цілісна знакова форма організації мовлення людини, однією з основних категорій якої є зв'язність (або когезія). Мета статті – включити надтекстові засоби зв'язності тексту (супрасегментні, екстралінгвістичні й інтертекстуальні) до загальної класифікації поруч із власне текстовими засобами (граматичними, семантичними, ономасіологічними, смисловими, структурно-композиційними, референційними та прагматичними), а також простежити збереження та трансформацію надтекстових і власне текстових засобів когезії на матеріалі текстів українських постмодерністів. Зв'язність тексту – це категорія, яка забезпечує інтеграцію всіх його рівнів, сприяє розгортанню тематичної структури, а також регулює створення цілісного тексту для адекватного його сприйняття й розуміння адресатом. Ця категорія також передбачає діалогічність між автором і читачем, а в перекладному тексті – і діалог із перекладачем, задля адекватного прочитання тексту й авторського замислу. Апелювання до іноземного читача передбачає трансформацію засобів когезії (зокрема граматичної, ономасіологічної – через відмінність граматик мов) та збереження засобів для передачі авторської інтенції (зокрема, смислової, структурно-композиційної). Референційні та прагматичні засоби когезії, які передбачають діалог між автором і читачем, додають і перекладацьке тлумачення тексту, базуючись на різному національному та культурному підґрунті знання і підготовленості читача. Переклад тексту не має на меті передати дослівно слова автора, тому і його зв'язність трансформується відповідно до умов перекладу.

Ключові слова: зв'язність, когезія, надтекстові засоби, переклад когезії, текстові засоби

Аспірантка, викладач, Варшавський університет Марія БЛАВИЧ

Польський та український мовний етикет у лінгвокультурному і дидактичному аспектах

Доповідь присвячена польському та українському мовному етикету як прояву комунікативної поведінки. Простежується розвиток етикетних традицій в обох мовах, що допомагає виявити причини міжкультурних особливостей. Приділяється увага подоланню бар'єрів у формуванні мовних компетенцій у сфері етикету в процесі вивчення польської мови як іноземної.

Ключові слова: мовний етикет, комунікативна поведінка, мовна компетенція, польська мова як іноземна.

Аспірантка Валерія КОРНУТА

Англійські запозичення в сучасній китайській мові

У статті досліджуються особливості англійських запозичень у сучасній китайській мові. Проаналізовано основні способи адаптації англіцизмів до фонетичної, морфологічної та семантичної систем китайської мови. Розглянуто причини активного проникнення англійських слів у лексику китайської, зокрема під впливом глобалізації, розвитку технологій та міжнародних контактів. Особливу увагу приділено прикладам уживання запозичень у медіа та повсякденному спілкуванні.

Ключові слова: запозичення; мовна інтерференція; англіцизми; мовні контакти; глобалізація.

Аспірантка Оксана БОЙКО

Кольороназви у сучасній українській новелі: візуально-символічна та семантична репрезентація

У статті розглядається функціонування кольороназв у сучасній українській новелі як важливого елемента художньої семантики та візуально-символічного коду. Аналіз базується на міждисциплінарному підході, що поєднує літературознавчий, семіотичний і мистецько-естетичний аспекти, розкриваючи зв'язок кольору з емоційно-психологічними та філософськими вимірами тексту. Кольороназви розглядаються як складова синтезу мистецтв, що формує поліфонічний естетичний простір сучасної новели, де слово взаємодіє з візуальним образом і музичною інтонацією. Особлива увага приділяється семантичному потенціалу кольорів у створенні художньої атмосфери, емоційної напруги та символічної глибини оповіді. Дослідження спрямоване на виявлення способів, у які кольорова палітра стає інструментом гібридизації мистецьких кодів та репрезентації сучасного світовідчуття.

Ключові слова: Синтез мистецтв, кольороназви, сучасна українська новела, візуально-символічний код, семантична репрезентація.

Аспірантка Анастасія МОКІЙ

Маніпуляції в рекламі онлайн-казино як засіб мовного впливу

У статті досліджуються мовні механізми маніпулятивного впливу в рекламі онлайн-казино на матеріалі українських рекламних текстів. Проаналізовано теоретичні основи маніпуляції в медіадискурсі (Н. Хомський, Е. Фромм, І. Шульга) та виокремлено специфічні типи мовних маніпуляцій у рекламі гемблінгу: емоційну (через гіперболізацію, експресивну лексику з позитивною конотацією), соціальну (апеляція до статусу, використання авторитетів, ритмізовані синтаксичні конструкції) та маніпуляцію дефіцитом (лексичні маркери терміновості, наказовий спосіб дієслів, інверсія). Встановлено, що ефективність маніпулятивного впливу досягається через поєднання лексичних,

синтаксичних засобів із когнітивними тригерами та соціально-психологічними механізмами. Особливу увагу приділено створенню альтернативної «реальності» в рекламному дискурсі онлайн-казино та посиленню маніпулятивних стратегій у кризових умовах.

Ключові слова: Мовна маніпуляція, рекламний дискурс, онлайн-казино, гіпербола, емоційний вплив, когнітивні тригери, маркери терміновості, наказовий спосіб.

Аспірантка Юлія БАЛАЖ

Постпозиція моделей речень із аблятивним вираженням ключового компонента поширювача

У статті досліджено постпозицію моделей речень із аблятивним вираженням ключового компонента поширювача в сучасному українському художньому дискурсі. Розкрито функційно-семантичну специфіку постпозиції, що є найбільш продуктивною та стабільною у межах модерного українського синтаксису. Постпозиція аблятивних ключових компонентів пояснюється не лише граматичною традицією, а й когнітивно-прагматичними факторами, тобто у цій позиції просторовий компонент поширювача постає як уточнювальна рамка, яка логічно завершує речення, додаючи просторову координату до вже сформованого предиката. У нашій науковій розвідці показано, що постпозиція ключового компонента із аблятивним вираженням у структурі поширювача забезпечує збереження домінантності предиката, не зміщуючи уваги з основної дії, та водночас виконує роль семантичного модифікатора, який конкретизує вихідну точку руху, напрям чи локалізацію події. Така модель сприяє природності синтаксичного розгортання та відповідає закономірностям сприйняття інформації, звідки впливає, що дія проголошується першою, а її просторовий контекст уточнюється пізніше. Доведено, що постпозиційні моделі мають універсальне застосування в художньому дискурсі, де вони забезпечують плавність оповіді, когерентність тексту та цілісність смислової перспективи. Виявлено, що саме постпозиція ключового компонента із аблятивним вираженням у структурі поширювача становить фундаментальну модель локативної будови речення, репрезентуючи системотворчу функцію в сучасному українському синтаксисі.

Ключові слова: поширювач; аблятив; постпозиція; синтаксична структура; просторові координати; локалізація події; предикативна організація

Здобувачка 1 року ОР магістр ОП «Польська мова і література, англійська мова, переклад» Юлія ЛЕВАНДІВСЬКА

Вплив українсько-польського білінгвізму на формування фонетико-фонематичної системи

У статті розглянуто вплив українсько-польського білінгвізму на формування фонетико-фонематичної системи дитини в умовах одночасного функціонування двох мов. Проаналізовано особливості становлення артикуляційної бази, фонематичного слуху та диференціації фонем у дітей-

білінгвів. Окрему увагу приділено явищу міжмовної фонетичної та фонематичної інтерференції, яка може проявлятися у вигляді замін, спотворень або нестійкої вимови звуків. Наголошено на складності розмежування нормативних проявів білінгвального мовленнєвого розвитку та мовленнєвих порушень фонетико-фонематичного характеру. Визначено значення логопедичної діагностики з урахуванням мовного досвіду дитини та необхідність диференційованого підходу до корекційної роботи з українсько-польськими білінгвальними дітьми. Матеріали статті можуть бути корисними для логопедів, педагогів і фахівців, які працюють з дітьми в умовах двомовного середовища.

Ключові слова: білінгвізм, українсько-польський білінгвізм, фонетико-фонематична система, фонематичний слух, міжмовна інтерференція, логопедична діагностика, мовленнєвий розвиток дітей.

Здобувачка 2 року ОР магістр ОП «Польська мова і література, англійська мова, переклад» Вікторія КАНЮК

Семантичні моделі ергонімів у міському просторі

У статті здійснено семантичний аналіз ергонімів як важливого складника сучасного міського мовного простору. Ергоніми розглядаються як знакові одиниці, що виконують не лише номінативну, а й комунікативну, прагматичну та культурно-ідентифікаційну функції. Метою дослідження є виявлення й опис основних семантичних моделей ергонімів, зумовлених особливостями міського середовища, соціокультурними чинниками та комунікативними потребами мовців.

Матеріалом дослідження слугували назви підприємств, установ і комерційних об'єктів міського простору, зафіксовані в сучасному урбаністичному дискурсі. У процесі аналізу застосовано описовий, зіставний та семантико-типологічний методи, що уможливило виокремлення домінантних мотиваційних типів ергонімів, зокрема апеляцію до просторових, культурних, історичних і символічних кодів.

Зроблено висновок, що семантичні моделі ергонімів відображають динаміку міського життя, репрезентують локальну ідентичність та виконують роль ефективного інструмента комунікації в публічному просторі. Отримані результати можуть бути використані в подальших ономастичних, соціолінгвістичних і лінгвокультурологічних дослідженнях.

Ключові слова: ергоніми, семантика, міський простір, мовний ландшафт, ономастика.

Здобувачка 2 року ОР магістр ОП «Польська мова і література, англійська мова, переклад» Анастасія КУЗЬМАК

Прагматичний потенціал емотивних фразеологізмів польської мови

У статті досліджено прагматичний потенціал емотивних фразеологізмів сучасної польської мови як засобів вираження емоційної оцінки, експресивності та мовленнєвого впливу в комунікативному процесі. Емотивні фразеологізми

розглядаються не лише як усталені мовні одиниці, а як функціонально навантажені елементи дискурсу, здатні модифікувати інтенцію мовця та інтерпретацію висловлення адресатом.

Метою дослідження є виявлення основних прагматичних функцій емотивних фразеологізмів у різних типах мовлення та встановлення чинників, що визначають їхню комунікативну ефективність. Матеріалом слугували фразеологічні одиниці, зафіксовані в сучасних лексикографічних джерелах і текстах публіцистичного, художнього та розмовного дискурсів. У роботі застосовано описовий, контекстуально-прагматичний і семантико-функціональний методи аналізу.

У результаті дослідження з'ясовано, що емотивні фразеологізми польської мови виконують оцінну, експресивну, апелятивну та регулятивну функції, сприяючи емоційному впливу на адресата й посиленню прагматичної спрямованості висловлення. Отримані результати можуть бути використані в подальших дослідженнях з фразеології, прагмалінгвістики та перекладознавства.

Ключові слова: емотивні фразеологізми, польська мова, прагматичний потенціал, мовленнєвий вплив, дискурс.